

Novinky knihovny VÚK – červenec + srpen 2025

P 1548

KŘESADLOVÁ, LENKA: Květná zahrada v Kroměříži. Podrobný průvodce unikátní zahradou. Památka UNESCO

Kroměříž, Národní památkový ústav, územní památková správa, 2015, 57 s.
parky a zahrady historické – Kroměříž – průvodce

Kroměřížský libosad, tedy zahrada potěšení, je jedinou dochovanou zahradou tohoto typu. Unikátní zahradní stavby a vysoké tvarované stěny byly po staletí udržovány v původní podobě díky úctě dalších biskupů a arcibiskupů k dílu jejich předchůdců a díky povědomí o vysoké umělecké hodnotě zahradního celku.

R 6102

SELLNEROVÁ, ALENA et al.: Sakrální architektura 20. století v Ústeckém kraji

Ústí nad Labem, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem, 2017, 255 s., 1. vyd.

architektura – památka architektonická – architektura sakrální – vývoj historický – katalogy – Ústí nad Labem

Publikace zahrnuje stavebně-historický vývoj sakrálních staveb v Ústeckém kraji v průběhu 20. století, včetně historických jevů, které měly na tento segment architektury zásadní vliv (hnutí Los von Rom, vznik Československa, vznik nových církví, sekularizace společnosti po roce 1948). Realizace církevních staveb je představena i s ohledem na zahraniční dění a legislativní procesy. Knihu zakončuje kritický katalog šesti desítek vybraných objektů včetně krátkých medailonů jejich projektantů.

P 1546

HONYS, VÍT: Zapomenutá poutní místa Českého středohoří v Ústeckém kraji

Ústí nad Labem, Národní památkový ústav, 2017, 95 s., 1. vyd.

krajina kulturní – památka architektonická – architektura sakrální – České středohoří

Publikace představuje na základě studia dostupných archivních pramenů 15, dnes většinou zapomenutých lokálních poutních míst oblasti Českého středohoří na území dnešního Ústeckého kraje (převážně z období 17. až počátku 19. století). V porovnání se sousední podkrušnohorskou pánví, v níž leží nejvýznamnější mariánská poutní místa litoměřické diecéze, zde převažují světecká, resp. christologická či trojiční patrocinia. Mariánskými poutními místy byl kostel sv. Jiljí v Bečově s gotickou mariánskou sochou, kostel Narození Panny Marie v Trmicích, mariánské kaple v Kostomlatech pod Milešovkou, v Teplé a poblíž Mírkova (zčásti zahloubená do skály). V západní části Českého středohoří je výrazné zastoupení poutních míst vzniklých při studánkách, jejichž vodě byly většinou připisovány léčivé účinky. Za architektonicky i krajinotvorně nejhodnotnější lze označit kalvárii nad Ostrým a areál poutního kostela Nejsvětější Trojice na Gottesbergu u Verneřic. Některá z těchto míst postihla ve 2. polovině 20. století likvidace (Gottesberg, Mírkov) či devastace; přes současné oživení však stále dvěma z nich hrozí nebezpečí zániku (Lahovice, Lužice).

R 6101

Město, region a přeshraniční spolupráce. Sborník z konference AUÚP ČR

Brno, Ústav územního rozvoje, 2025, 74 s., 1. vyd.

Třeboň, 24.-25. 4. 2025

Poznámka: Mimořádná příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 3/2025

urbanismus – města – územní rozvoj – spolupráce mezinárodní – konference – sborník

Město, region, přeshraniční spolupráce. Pojmy, které se vyskytují v našem územně-plánovacím nebo strategickém slovníku, ale jejich průmět do naší územně-plánovací praxe není úplně jednoznačný. Náš systém územního plánování je striktně svázán územně-správním členěním republiky a jeho samosprávnými celky. Město jako takové se do tohoto systému velmi dobře promítne, u regionu je to již horší a přeshraniční spolupráce se tomuto pojetí vymyká už úplně.

Náš stát připravuje významné infrastrukturální projekty, ať už v oblasti výroby energie nebo dopravy. Dopady těchto staveb do přilehlého území nebudou mít lokální, ale zcela jistě regionální charakter, bez ohledu na vymezené administrativní hranice. Dostavba jaderných zdrojů přinese výrazné změny jak během vlastní výstavby, tak v době vlastního provozu. Vysokorychlostní tratě ovlivní rozvoj jednotlivých sídel podél vlastní trasy a přestupní uzly nastartují rozvoj v návaznosti na dopravní terminály. V některých případech dochází ke změně názoru na trasování a provoz na těchto tratích, což má obrovský dopad do platných vydaných dokumentací obcí. V rámci celoevropského prostoru dochází k výraznější spolupráci mezi příhraničními regiony nejen v oblasti pracovních vztahů, ale i ve sdílení a vzájemné pomoci integrovaných záchranných systémů, společných projektů i kulturních vazeb, které jsou spojeny se zápisem na list světového dědictví UNESCO. Tato spolupráce se odvíjí spíše ze strategických dokumentů a vzájemných dohod, zcela jistě má však dopad i do rozvojového potenciálu území a jeho uspořádání.

P 1545

BLAŽEK, MILAN - CASPERS, ZUZANA - SEKERKA, PAVEL: Nejstarší odrůdy kosatců

Praha, Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro Kancelář Akademie věd ČR, 2024, 102 s., 1. vyd.

edice: Strategie AV21. Záchrana a obnova krajiny

botanika – *Iris* – sortiment – šlechtění – genofondy – botanické zahrady – Průhonice

Kosatce se pěstovaly od nepaměti. Zmínky o nich nalezneme v egyptských nápisech i řeckých a římských literárních památkách. Během středověku jsou zmiňovány především jako léčivé rostliny v klášterních zahradách. V období renesance vznikají významná díla botanická i zahradnická, ze kterých již můžeme čerpat informace o původu pěstovaných rostlin, a z tohoto období se také datují nejstarší známé odrůdy.

Tato publikace, na jejímž vzniku se společně podíleli mezinárodně oceněný šlechtitel kosatců Milan Blažek, kurátorka sbírky kosatců Průhonické botanické zahrady Zuzana Caspers a botanik Pavel Sekerka, je věnována prastarým kulturním kosatcům. Není to jistě náhoda, protože na prastaré odrůdy kartáčekatých kosatců se Průhonická botanická zahrada specializuje a sbírka kosatců této zahrady svými bezmála 2500 odrůdami a druhy patří k největším institucionálním sbírkám na světě.

P 1547

KŘESADLOVÁ, LENKA - HUDEC, PETR - POKOVÁ, HANA: **Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění**

Praha, Národní památkový ústav, 2019, 119 s., 1. vyd.

Edice: Odborné a metodické publikace; svazek 103

cibuloviny – hlíznaté rostliny – parky a zahrady historické – památka zahradního umění – metodika

Metodika určená širokému okruhu zájemců o památky zahradního umění představuje užitečnou pomůcku i inspiraci při navrhování dobově věrných rostlinných kompozic. Čtenáře seznamuje se způsoby, jakými byly cibulnaté a hlíznaté rostliny v dějinách zahradního umění používány. Zároveň ukazuje aktuální příklady využití těchto rostlin ve významných historických zahradách a parcích především ve středoevropském regionu. Uplatnění nalezne jak při péči a edukačním využívání již existujících výsadeb cibulovin, tak při plánování nových výsadeb či zakládání dobově věrných evokací zahrad z různých historických období, např. pro vzdělávací účely.

R 6100

SEKERKA, PAVEL - CASPERS, ZUZANA - MACHÁČKOVÁ, MARKÉTA - NAVRÁTILOVÁ, JANA: **Metodika zachování genofundu klonálních rostlin ex situ doporučená pro botanické zahrady, arboreta, zahrady léčivých rostlin, genofondové zahrady a sbírky, etnobotanické zahrady, zahrady vysokých a středních škol, genofondové plochy, zahradníky a další pěstitele**

Průhonice, Botanický ústav AV ČR, v.v.i., 2022, 132 s.

botanika – genofondy – záchrana genofundu – botanické zahrady – ohrožené druhy – metodika

Cílem této publikace bylo na základě odborné literatury a zkušeností řešitelského kolektivu s výsadbami klonálně množených trvalek a dřevin v Průhonické botanické zahradě připravit metodiku pro konzervaci klonálních rostlin na příkladu skupin druhů, a to: cibulovin na příkladu rodu *Galanthus*; trsnatých vytrvalých rostlin na příkladu rodu *Paeonia* (včetně kriticky ohrožených evropských druhů); oddenkatých rostlin na příkladu rodu *Iris* (včetně kriticky ohrožených druhů *I. pumila* a *I. arenaria*); keřů na příkladu rodu *Rosa* (včetně ohrožených druhů ČR). Metodika stanovuje prostorové nároky, minimální počet pěstovaných jedinců, zásady správné pěstitelské praxe a požadavky na přesnou polohovou evidenci těchto rostlin.

R 5944 a

SEKERKA, PAVEL et al.: **Metodika zachování rostlinného genofundu ex situ. Manuál pro práci s genofondy rostlin v botanických zahradách, certifikovaná metodika**

Průhonice, Botanický ústav AV ČR, v.v.i., 2021, 287 s., 1. vyd.

botanika – genofondy – pěstování – botanické zahrady – metodika

Cílem metodiky bylo vytvořit manuál, který seznamuje čtenáře s právním prostředím pro práci s rostlinami v botanických zahradách, jejich pěstování a sdílení s domácími a zahraničními uživateli. Zvláštní pozornost je věnována obecné metodice pěstování rostlin v ex situ podmínkách a jejím vědeckým podkladům, které by měly čtenáři dát základní odborný rámec nutný pro rozhodování a plánování programů ex situ kultivace. Důležitým cílem je sestavení struktury informační báze praxe ex situ konzervace lokálních populací ohrožených druhů rostlin v podmínkách botanických zahrad České republiky, která je jedním z předpokladů úspěšné kultury, i

možností repatriace pěstovaných ohrožených druhů zpět do volné přírody. Metodika je chápána jako základní dokument sloužící pro orientaci botanických zahrad (a obdobných institucí) v problematice získávání, držení a poskytování jakéhokoliv rostlinného materiálu s důrazem kladeným na živé rostlinné exempláře.

A 3024

HRDLIČKA, JOSEF et al.: Telč v průběhu staletí. Katalog výstavy

Telč, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2017, 152 s.

krajina kulturní – tvorba krajiny – šlechtické rody – Telč – výstavy – katalogy – sborník

Katalog k výstavě Telč v průběhu staletí je jedním z výstupů projektu „Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století“, jehož výsledky přispěly k detailnějšímu poznání vzniku, vývoje, formy a funkce kulturní krajiny vytvořené na území vybraných aristokratických panství. Projekt, na kterém pracovaly týmy po celé České republice, si vzal za úkol detailněji poznat a zmapovat vývoj a funkci kulturní krajiny jako díla promyšlené lidské činnosti na území vybraných aristokratických panství. Cílem autorů výstavy a katalogu je představit panství Telč, které bylo v průběhu staletí drženo čtyři šlechtickými rody, pány z Hradce, Slavaty z Chlumu a Košumberka, LichtensteinCastelcorny a rodem Podstatzky-Lichtenstein, jako fungující organismus. Udržení a provoz honosného rodového sídla bylo velmi nákladnou záležitostí, která musela mít základ v ekonomicky dobře fungujícím hospodářském zázemí každého panství. Pro telčské panství byl klíčový rozvoj rybníkářství a lesního hospodářství. Soustava hospodářských dvorů pak zaručovala stabilitu v systematicky plánované zemědělské produkci. Velmi důležité bylo rovněž zcelování majetku a držav, které postupně k panství přibývaly cílenými a náhodnými nákupy. Katalog rovněž upozorňuje na bohatý fond drobné sakrální architektury v okolí Telče. Nachází se zde množství kapliček, křížových cest, kalvárií, božích muk i obyčejných křížků u cesty. Utváření a modelování krajiny zde probíhalo postupně a v duchu harmonického začlenění drobné architektury a uměleckých prvků do celkové kompozice panství, které bylo po staletí protknuto hlubokou vírou jeho majitelů i obyvatel samotných, a významně ovlivněno i působením jezuitského řádu v Telči.

R 6103

KŘESADLOVÁ, LENKA: Příběhy stromů. Stromy Republiky Zlínského kraje 1918–2018

Kroměříž, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži, 2019, 151 s.

stromy památné – stromy staré – historie – Zlín – výstavy – katalogy

Publikace, stejně jako výstava, přináší pohled na život ve Zlínském kraji v uplynulých sto letech, především však v období první republiky. Představuje stromy, které měly budoucím generacím připomínat události nebo osobnosti, na které by se nemělo zapomenout.

R 5575/2024

Výroční zpráva 2024. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. i.

Průhonice, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., 2025, 32 s. + přílohy

ročenka - VÚKOZ - Průhonice

PERIODIKA

R 1307/183

Ginkgoblätter. Kurzmitteilungen

Ahrensburg, Deutsche Dendrologische Gesellschaft, 2025, 40 s.
dendrologie – periodika - Německo

Vybrané příspěvky

GERBER, R.: Neue Schadpilze an der Hainbuche führen zu Rindenkrebs
Ginkgoblätter, 2025, č.183, s.8-13, 1 obr.,3 fot., 10 lit.
Carpinus betulus; ochrana rostlin; choroby rostlin; houbové choroby

B 124/110

Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft

Wiebelsheim, Quelle & Meyer Verlag, 2025, 223 s.
periodika - dendrologie - botanika – Německo

Vybrané příspěvky

NIMSCH, H., DÖRKEN, V.M.: Die Coulters-Kiefer (*Pinus coulteri* D. DON)
Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft, 2025, č. 110, s. 9-20, 1 obr., fot., lit.
čet. *Pinus coulteri*; systematika; morfologie; rozšíření; pěstování

KORBIK, M.: In Europa kultivierte Hybriden von Rosskastanien (*Aesculus*) und deren Sorten
Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft, 2025, č. 110, s. 21-40, fot., lit. čet.
Aesculus; sortiment; křížení; určování

BURGER, A.: Wälder ohne die Gewöhnliche Esche? Eine erste dendroökologische Bewertung von
Ulmus laevis als potenzielle Ersatzbaumart
Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft, 2025, č. 110, s. 78-94, 2 obr.,6 gr.,3
fot., lit. čet. lesy; *Ulmus laevis*; změna klimatu; skladba druhová; *Fraxinus excelsior*

Jablonski, E.: Sorten der Rot-Eiche (*Quercus rubra*)
Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft, 2025, č. 110, s. 105-116, 1 obr., fot.,
lit. čet. *Quercus rubra*; sortiment

Schmidt, O.: Parkbäume und ihre Insektenwelt mit besonderer Berücksichtigung neozoischer
Arten
Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft, 2025, č. 110, s. 123-144, fot., lit. čet.
stromy; parky; fauna; hmyz

R 919/2024/2

Acta Musei Silesiae. Scientiae Naturales

Opava, Slezské zemské muzeum Opava, 2024, roč. 73, č.2, s. 99-207
biologie – botanika - zoologie - periodika

R 919/2024/3

Acta Musei Silesiae. Scientiae Naturales

Opava, Slezské zemské muzeum Opava, 2024, roč. 73, č.3, s. 209-290
biologie – botanika - zoologie – periodika

R 919/2024/Suppl

Acta Musei Silesiae. Scientiae Naturales

Opava, Slezské zemské muzeum Opava, 2024, roč. 73, Supplement, 114 s.
biologie – botanika – zoologie – periodika

R 919/2025/1

Acta Musei Silesiae. Scientiae Naturales

Opava, Slezské zemské muzeum Opava, 2025, roč. 74, č. 1, 97 s.
biologie – botanika - zoologie - periodika